

cificationem: nec ex participatione voluntatis, quia non potest participare a voluntate aliquem modum contrarium suæ naturæ ex proprio modo movendi. Modus autem movendi quoad exercitium, quia est proprius voluntatis, est per inclinationem et pondus in rem assequendam; modus autem intellectus non potest esse per inclinationem et ponderationem, quia hoc est proprium appetitus, non cognitionis, quæ movet repræsentando, et proponendo, nec potest intellectus in modum appetitus transire, sic enim mutaret naturam suam: ergo non potest in se formaliter, et essentialiter efficaciam, et motionem quoad exercitium habere: prædestinatio autem habet essentialiter efficaciam: ergo non potest essentialiter in actu intellectus constitui, licet motive et antecederet requiratur actum intellectus.

Respondetur quod prædestinatio includit essentialiter efficaciam non pure motivam, et executivam, sed ordinativam, et directivam ac præparativam mediorum. Talis autem efficacia, licet originetur et deriveatur a voluntate, non tamen in actu voluntatis invenitur, sed in actu intellectus ex participatione et derivatione a voluntate. Unde negamus efficaciam voluntatis non posse participative inveniri in intellectu ex voluntatis motione et impressione, ut egregie S. Thomas docet q. xxii de verit. art. xiii, et dicemus articulo sequenti. Non quod intellectus induat modum operandi appetitus, quasi per modum impulsus operetur, et non per modum repræsentationis et cognitionis, hoc enim impossibile est, ut probat argumentum, sed quia cognoscendo et repræsentando, vel manifestando ipsam voluntatis adhæSIONem et inclinationem ad aliquid, seu efficaciam ejus, ex hoc efficaciter etiam

movet efficaciam scilicet participativa in ipsa directione et ordinatione ad aliud, quatenus defert repræsentative, et proponit efficaciam et adhæSIONem voluntatis. Experimur enim quod abundante affectu voluntatis, manifestatio quoque ejus fit cum majori vi, et spiritu, seu vivacitate, quia repræsentat affectum ipsum ut inclinans, et urgentem, id est, non solum repræsentando ejus naturam seu quidditatem, quod pertinet ad speculationem, sed exercitium ut impellens, et affectum ejus ut factivum, quod pertinet ad modum practicum. Et hoc modo scientia seu cognitio potest participative habere efficaciam a voluntate ordinando, et dirigendo ad opus, et non sistendo in pura cognitione, nec tamen modum cognitionis relinquendo, et induendo modum appetitus ex parte elicentis, sed appetitus affectum in ipsa ordinatione, et directione repræsentando ut facientem, et inclinans, quod est repræsentare impulsu practice, et non mere speculative. Et hæc solutio sumitur ex D. Thoma q. vi de verit. art. i ad v et vii, ubi idem fere argumentum ponit, quia causalitas non est de ratione scientiæ, sed magis de ratione voluntatis, prædestinatio autem causalitatem importat (idem est causalitas atque efficacia,) et respondet s. doctor quod: « Causalitas quamvis non sit de ratione scientiæ, in quantum hujusmodi, est tamen de ratione scientiæ in quantum est dirigens, seu ordinans in finem, quod non est voluntatis, sed rationis tantum, » et eodem modo docet ad septimum quod: « Quamvis scientia in ratione scientiæ non respiciat faciendâ, tamen scientia practica respicit faciendâ, et ad hanc pertinet prædestinatio. » Quod vero hoc habeat ex aliqua participatione voluntatis, docuit ibidem solutio ad primum, ubi inquit, quod: « In

actibus animæ præcedens actus includitur quodammodo virtute in sequenti, et quia prædestinatio præsupponit electionem, quæ est actus voluntatis, ideo in ratione prædestinationis aliquid includitur pertinet ad voluntatem. » Includi autem virtute est includi participative, scilicet eo modo quo efficacia voluntatis potest in ordinatione et repræsentatione practica participari.

XVIII. Tertio arguitur: Quæcumque in prædestinatione reperiuntur, ad voluntatem pertinent: ergo male reducuntur ad intellectum. Antecedens probatur, quia in prædestinatione reperiuntur vel efficacia transmissionis vel dilectio, et electio, vel providentia efficax, vel cura et sollicitudo de adhibendis mediis. Primum, secundum, et tertium manifeste pertinent ad voluntatem: nam electio actus voluntatis est, ut docet D. Thomas 2-2, q. xiii, a. i, et dilectio est ipsemet actus amoris. Efficacia etiam transmittendi tota est a voluntate, quia est primum principium in nobis movens quoad exercitium, ut docet D. Thomas 1-2, q. ix, art. i, et q. xvii, art. i, unde ubicumque reperitur efficacia seu exercitium in movendo, totum debet ad voluntatem reduci, utpote primum principium in illo genere movendi. Similiter providentia tota pendet a voluntate: tum quia, ut dicit Nysenus citatus a D. Thoma iii contra gentil. c. lxxiii: « Providentia divina est voluntas Dei: » et Damascenus lib. ii de fide, cap. xxix, dicit, quod: « Providentia est voluntas Dei per quam res apte congrueque gubernantur. » Unde sicut nos ponimus ex aliquibus auctoribus definitionem providentiæ per actum intellectus, ita alii auctores ponunt illam per actum voluntatis, nec est major ratio, cur dicamus istos errasse quam illos, aut istos locutos

esse de actu antecederet requisito, non vero de formali, illos vero e contra. Tum etiam quia, posita in Deo efficaci voluntate de futuritione alicujus rei, hoc ipso jam res illa est futura, quia voluntas Dei efficax frustrari non potest, etiam omnino secluso: ante istam vero efficacem voluntatem quicumque actus intellectus non potest reddere aliquid futurum. Vel ergo providentia est actus antecederet omnem efficacem voluntatem Dei, vel subsequens. Si antecederet: ergo non participat efficaciam a voluntate præsupposita, et volitionem finis intendente, quod nos negamus, ponentes providentiam in aliquo subsequente volitionem finis ex D. Thoma. Si subsequente, jam ille actus invenit rem futuram cum omnibus circumstantiis suis, quia sic est volita efficaciter: ergo non habet amplius quid faciat providentia. Denique, si prædestinatio sumatur pro cura et sollicitudine adhibendi media congrua fini, hoc pertinet ad studium, quod pertinet ad applicationem voluntatis ad aliquid agendum, ut docet S. Thomas 2-2, q. clxvi, ubi agit de studiositate. Et sic ex omni parte prædestinatio est actus voluntatis.

Respondetur ad prædestinationem pertinere illa tria priora antecederet et motive, non essentialiter, quamvis efficacia, si sumatur ut participata, et ut invenitur in ordinatione mentis directiva, non in sola et pura ratione movendi quoad exercitium, quod est impellere, et inclinare, etiam in prædestinatione essentialiter invenitur, derivata tamen, et participata ab actu antecederet voluntatis, ut explicatum est.

XIX. Ad id vero quod objicitur contra providentiam respondetur. Ad primam probationem S. Thomas q. v de verit.

art. 1 ad 1, ex his quæ secundo loco ponuntur, respondet quod: « Pro tanto Damascenus dicit providentiam esse voluntatem, quia voluntatem includit, et præsupponit. » Et idem dici debet ad Nyssenum, quia tam ipse, quam Damascenus eodem modo loquuntur, dicendo quod providentia est voluntas Dei, per quam omnia quæ sunt convenientem deductionem suscipiunt. Cum autem quæritur, cur potius dicimus, hos patres non tradidisse veram definitionem providentiæ per id quod formale sibi est, sed per id quod præsuppositum, quam alios qui per actum intellectus definiunt: dico omnes idem tradidisse quoad sensum, sed Nyssenum, et Damascenum expressisse id quod efficaciam est in providentia, non negando id quod ordinationis et directionis est; alios vero e converso. Nam Damascenus non dicit providentiam esse voluntatem quomodo-cumque, sed: « Per quam res convenientem deductionem suscipiunt; » conveniens autem deductio est deductio ordinata et regulata secundum proportionem mediorum ad finem. Ordinare autem sapientis est et proprium rationis. Unde voluntas debet ibi intelligi pro eo quod se habet ut principium hujus ordinatæ deductionis quantum ad efficaciam: quia quoad ipsam intrinsicam rationem ordinationis, non potest a voluntate habere, sed ab intellectu. Et idem est sensus Nysseni. Ponitur ergo voluntas ut quid præsuppositum ad ordinationem hujus convenientiæ, et ut præbens illi efficaciam, non ut id in quo formaliter providentia constituitur, quæ convenientiam, et ordinationem deductionis facit.

XX. Ad secundam probationem dicitur, quod efficacia voluntatis est ratio ut aliquid sit futurum, omni alio secluso, distinguo; omni alio

secluso dante efficaciam, concedo (hanc enim solum dat voluntas;) ordinante et applicante debito modo ad effectum, nego. Itaque efficacia voluntatis, licet ab ipsa voluntate ut a principio totaliter oriatur, tamen non per solam voluntatem, ut voluntas præcise est, explicatur, et applicatur, sed per alias potentias, tam per ordinativam, quæ est intellectus, quam executivam, quæ est omnipotentia. Et efficacia voluntatis quousque sit applicata non intelligitur habere effectum, non reddere aliquid simpliciter, et complete futurum, sed solum præsuppositive, et originative. Applicatur autem hæc efficacia ad faciendum et exequendum ordinato modo, et disponendo ac regulando media, quod fit per imperium. Unde requirit actum intellectus qui ordinativus est, non ut præbeat efficaciam, sed ut applicet ordinato modo illam ad effectum; et ante efficaciam sic applicatam ut sic ordinatam non videtur effectus ut futurus simpliciter, et absolute, et modo ordinato, sicut fit in re.

XXI. Ad id quod dicitur de cura et sollicitudine respondetur ex D. Thoma hic q. xxii, art. 1 ad ii, quod cura importat duo, et rationem ordinis, quæ dicitur providentia et executionem, quæ dicitur gubernatio. Primum ergo pertinet ad intellectum. Secundum fit per applicationem voluntatis utentis aliis potentiis ad exequendum; et sic potest importare studium, subsecutum tamen ad rationem providentiæ, et ordinationis rationis.

ARTICULUS III.

Ad quem actum intellectus pertineat prædestinatio?

I. Cum ex principiis adeo oppositis procedatur in his materiis de prædestinatione, providentia, et

scientia Dei ab his qui defundunt scientiam mediam, et ex ipsa totam Dei gubernationem stabilire volunt, et ab his qui eam negant, fere in omnibus quæstionibus, et difficultatibus hujus materiæ, oportet aliquid de illa attingere, quia ex ea maxime pendet resolutio, et manifestatio veritatis in his controversiis. Quia ergo, ut dictum est præcedenti articulo, providentia Dei, et prædestinatio ad intellectus actum spectat, licet præsupponat voluntatem, et intentionem finis, duo restant tractanda in hoc et sequenti articulo. In isto quiddam, quantum ad actum intellectus, quisnam actus sit in quo dicimus eam formaliter consistere, et quomodo non sufficiat ad providentiam Dei conditionata scientia media. In sequenti vero articulo quantum ad actum voluntatis, quem supponit antecedenter, an detur, et requiratur intentio Dei efficax, et absoluta de ipso fine, ut prædestinatio et providentia ordinet efficaciter de mediis, et ita non solum sit directiva, et monstrativa ejus quod faciendum est, sed etiam prædefinitiva.

PUNCTUS DIFFICULTATIS.

II. Quod ergo attinet ad præsentem difficultatem hujus articuli conveniunt omnes providentiam et prædestinationem in intellectu pertinere ad partem practicam, non ad cognitionem pure speculativam. Id disertè docuit S. Thomas generaliter de omni providentia q. v de verit. art. 1, et specialiter de prædestinatione q. vi de verit. art. 1 ad vii.

Et ratio est manifesta, quia finis prudentiæ, et providentiæ non est sola veritatis cognitio, indagando quidditates, et naturas rerum, sed directio ad consecutionem alicujus finis per media proportionata et con-

venientia: ergo habet pro fine opus sub ratione et exercitio operis, et sub ratione assequibilis, non sub ratione pure speculabilis, et solum sistendo intra cognitionem et intra intellectum, sed extra illum assequendo; ad hoc enim ponitur providentia et per eam media ordinantur ut finis extra cognitionem assequatur, non intra solum apprehendatur. Directio autem ad id quod est extra cognitionem tendens seu ordinans, et non intra intellectum sistens, practica est, quia ordinatur ad opus quod non est sola veritatis cognitio, sed extra eam assecutio.

III. Loquendo autem de actibus ad partem practicam concurrentibus, loqui possumus de practico dupliciter. Uno modo ut applicante se ad opus. Alio modo, de virtute quidem ejus factiva et operativa, sed non ut de facto applicata, sicut ars quæ pertinet ad partem practicam potest considerari fit tradens regulas operandi, quasi in universali, et in abstracto, nondum tamen in particulari se applicans ad operandum, et sub hac universalitate, et abstractione habet modum speculationis, non quia substantialiter speculativa sit, cum sit ordinativa ad opus, sed quia abstrahit ab exercitio et applicatione ad operandum, et solum in universali considerat regulas suas, et quidquid in universali consideratur, largo modo dicitur speculativum, quia nondum exercetur. Qua ratione etiam S. Thomas dixit in 1 dist. xl, q. 1, art. ii, quod: « Providentia potest sicut et ars gubernatoria salvari in speculatione tantum. » In præsentem non agimus de providentia sic, sed de ipsa ut applicata ad exercitium operandi, et non solum abstracte et in universali, sed modo practico, et in particulari applicans ad operandum. Sub hac ergo consideratione, quia intellectus practicus non potest applica-